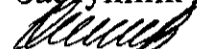

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
“ ФАХОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА”**

Затверджено

Заступник директора з НР

 Оксана ВОЛИНЕЦЬ

“11” 01 2023р.

«Фінанси підприємств»

Програма навчальної дисципліни

За освітньо – професійним ступенем
фаховий молодший бакалавр

1. Спеціальність 051 – «Економіка»
 - 1.1. Освітньо – професійна програма « Логістика»
2. Спеціальність 071 – «Облік і оподаткування»
 - 2.1. Освітньо – професійна програма «Облік і оподаткування в бізнесі»
3. Спеціальність 073 – «Менеджмент»
 - 3.1. Освітньо – професійна програма «Менеджмент бізнес - організацій»
4. Спеціальність 075 – «Маркетинг»
 - 4.1. Освітньо – професійна програма « Маркетинг»
5. Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
 - 5.1. Освітньо – професійна програма «Підприємницька діяльність»

Укладач (і):

Гоголя Ж.В.

Розглянуто і рекомендовано до затвердження
на засіданні циклової (предметної) комісії
фінансово - кредитних дисциплін
Протокол № 7 від «09» 01 2023р.
Голова циклової комісії

 А.М.Костюченко(ПІБ)

КИЇВ – 2023

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси та методи вивчення теорії та практики економічних відносин, що виникають у підприємства з іншими суб'єктами підприємницької діяльності, з державою, фінансовими, інститутами в процесі господарської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Фінанси підприємств» -- нормативна дисципліна тісно пов'язана з дисциплінами :«Економіка підприємства»,«Податкова система», «Фінанси», «Гроші та кредит».

Мета навчальної дисципліни – є формування у здобувачів освіти системи спеціальних знань з теорії і практичні навички діяльності підприємства, механізму формування доходів, витрат і фінансових результатів та їх розподіл упродовж їх господарської діяльності з урахуванням змін нормативно – законодавчої бази.

Завдання навчальної дисципліни – з даної дисципліни вивчення студентами:

- поняття сутності й функцій фінансів підприємств та основ їх організації;
- зміст значення і принципи організації розрахункових операцій в діяльності підприємств;
- умов застосування різних форм платіжних інструментів;
- сутність доходів та витрат підприємств, їх класифікація, особливості їх формування і розміщення відповідно до вимог чинного законодавства;
- економічної сутності фінансового результату діяльності підприємств, порядку його формування;
- сутності і побудови системи оподаткування підприємств в Україні, визначення об'єкти оподаткування і порядку сплати податків до бюджету;
- сутності оборотних активів, їх організація і розміщення;
- особливості відтворення основних засобів та інших необоротних активів, їх класифікацію і призначення; сучасних методів нарахування амортизації;
- кредитування підприємств, необхідність залучення позикових коштів у фінансово - господарській діяльності суб'єктів підприємництва;
- набуття навиків фінансових розрахунків;
- порядок здійснення оцінки фінансового стану підприємства; мету, види, завдання, моделі та інші складові методичного інструментарію оцінки його фінансового стану.

Згідно з вимогами освітньо – професійної програми у здобувачів освіти мають бути сформовані наступні елементи **компетентності**.

1) Для спеціальності 051 - « Економіка »

➤ **Загальні:**

- знання та розуміння предметної області професійної діяльності;
- здатність застосувати отриманні знання у практичних ситуаціях;
- здатність діяти відповідально і свідомо.

➤ **Фахові:**

- здатність застосувати знання і практичні навички щодо основи організації грошового обігу підприємств;
- здатність використовувати знання щодо організації фінансів підприємств;
- здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів.

2) Для спеціальності 071 - «Облік і оподаткування»

➤ **Загальні:**

- здатність застосувати отриманні знання у практичних ситуаціях;
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

➤ **Фахові:**

- здатність аналізувати економічні події та явища з погляду теоретичних та

методичних основ обліку і оподаткування;

- здатність використовувати знання та розв'язувати ситуаційні завдання;
- здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємства.

3) Для спеціальності 073 - « Менеджмент »

➤ Загальні:

- здатність абстрактного мислення, аналізу синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально – економічними явищами та процесами;
- здатність здійснювати усну та письмову комунікацію професійного спрямування.

➤ Фахові:

- здатність управляти процесами через реалізацію функцій менеджменту.

4) Для спеціальності 075 - « Маркетинг »

➤ Загальні:

- знання та розуміння предметної області професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати у команді та автоматично.

➤ Фахові:

- здатність застосувати знання і практичні навички щодо основи організації грошового обігу підприємств;
- здатність використовувати знання щодо організації фінансів підприємств;
- визначати перспективу розвитку підприємства.

5) Для спеціальності 076 - «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

➤ Загальні:

- здатність застосувати отриманні знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

➤ Фахові:

- здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємств;
- здатність використовувати знання та розв'язувати ситуаційні завдання;
- здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємства на основі знань сучасних методик.

На вивчення навчальної дисципліни «Фінанси підприємств»

Відводиться - 60 годин 2 кредити ЄКТС

для спеціальності:

- 051 «Економіка»
- 071 «Облік і оподаткування»
- 073 «Менеджмент»
- 075 «Маркетинг»
- 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Після вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» студент повинен знати:

- основні ознаки фінансів підприємств, теоретичні основи їх організації; формування і використання фінансових ресурсів підприємства
- принципи, методи і форми фінансового забезпечення підприємницької діяльності в умовах державного регулювання ринкової економіки;
- законодавче забезпечення фінансових взаємовідносин підприємств з державою, банківськими установами та іншими суб'єктами господарювання;
- поняття «доход» і «витрати» підприємства та склад доходів і витрат за видами діяльності підприємства;
- порядок формування фінансових результатів діяльності підприємств та напрямки використання прибутку підприємств; економічну сутність рентабельності та систему показників рентабельності та їх визначення;
- сутність оподаткування підприємств, види податків, які сплачують підприємства та порядок їх обчислення;
- класифікація необоротних активів підприємства; методи нарахування амортизації; показники стану та ефективності використання основних засобів підприємства;
- сутність, склад, структура оборотних активів підприємства; методичне визначення оборотних активів; нормування оборотних активів на підприємстві; показники наявності і ефективності використання оборотних активів;
- кредитування підприємств, необхідність залучення позикових коштів у фінансово-господарській діяльності суб'єктів підприємництва;
- основні методи і прийоми оцінки фінансового стану підприємства;

Після опанування даного курсу студент повинен вміти:

- на високому фаховому рівні виконувати конкретні фінансові завдання;
- вільно орієнтуватися в законодавчо-нормативному полі, що регулює господарську діяльність підприємств;
- визначати обсяг податків і зборів і забезпечувати їх сплату в повному обсязі й у встановлені терміни;
- користуватися фінансовою звітністю підприємств в процесі здійснення аналітичної роботи;
- визначати оптимальну потребу в оборотних активах підприємства;
- складати і забезпечувати виконання поточних і перспективних фінансових планів;
- здійснювати статистичну обробку економічної інформації;
- кваліфіковано прогнозувати і планувати роботу щодо залучення та розміщення фінансових ресурсів на підприємстві;
- приймати оптимальні фінансові рішення.

Зміст дисципліни за темами.

Тема 1. Основи фінансів підприємств.

Сутність фінансів підприємств та їх місце в фінансовій системі. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності. Фінанси підприємств в умовах розвитку ринкової економіки.

Особливості фінансів підприємств в різних сферах економічної діяльності. Фінансові відносини між підрозділами підприємств та їх працівниками, між господарюючими суб'єктами, з бюджетом, державними цільовими фондами, банками, страховими компаніями.

Сутність і призначення фінансових ресурсів підприємств. Джерела формування фінансових ресурсів. Внутрішні і зовнішні джерела. Власні, позичені і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств через оподаткування, ціноутворення, кредитування.

Організація фінансів підприємств на основі саморегулювання, самоокупності, самофінансування.

Особливості організації фінансів підприємств в залежності від організаційно-правових і форм власності.

Зміст, задачі і організації фінансової роботи, на підприємстві. Сутність фінансового механізму.

Тема 2. Розрахункові операції підприємств.

Сутність, зміст і значення розрахункових операцій в діяльності підприємств.

Форми розрахункових операцій. Безготівкові розрахункові операції: їх сутність; переваги; класифікація за різними ознаками. Принципи організації безготівкових розрахунків.

Готівкові розрахунки: сутність і порядок здійснення; інструменти здійснення готівкових розрахунків (грошовий чек, прибутковий і видатковий касовий ордер, банківські платіжні картки).

Порядок відкриття підприємствами рахунків в банку, в національній і іноземній валюті. Використання платіжних інструментів при здійсненні безготівкових розрахункових операцій. Форми платіжних інструментів (платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, розрахунковий чек, акредитив, вексель), їх переваги і недоліки. Особливості розрахунків через мережу Інтернет.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Відповідальність за порушення розрахункової і платіжної дисципліни.

Тема 3. Доходи, витрати та фінансові результати підприємств.

Доходи підприємства: види, особливості формування та відображення у фінансовій звітності. Формування валового та чистого доходу підприємства. Формування ціни реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства за складовими. Доходи від фінансових операцій та іншої звичайної діяльності підприємства.

Класифікація витрат на підприємстві. Розрахунок собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).

Економічна сутність фінансового результату діяльності підприємства. Прибуток як показник фінансово-господарської діяльності підприємства. Сутність і склад прибутку від операційної діяльності: від основної діяльності, іншої операційної діяльності.

Формування прибутку від реалізації продукції. Фактори які впливають на прибуток від реалізації продукції: обсяг виробництва і реалізації, витрати на виробництво,

рентабельність продукції. Методи розрахунку прибутку від виробництва і реалізації продукції. Метод прямого розрахунку. Розрахунок прибутку на основі показника витрат на одну гривню продукції. Економічний (аналітичний) метод.

Склад і формування прибутку від фінансових операцій. Формування прибутку від іншої звичайної діяльності та від надзвичайних подій.

Економічна сутність рентабельності. Методичні підходи до обчислення рентабельності та їх характеристика. Показники рентабельності.

Економічний зміст, завдання і значення використання прибутку підприємства. Використання прибутку у відповідності з нормами чинного законодавства. Сутність чистого прибутку підприємства і порядок його визначення. Зміст і напрями використання чистого прибутку: створення резервного капіталу, виплата дивідендів, поповнення статутного капіталу, інші напрями використання. Економічна сутність нерозподіленого прибутку підприємства та порядок його використання.

Тема 4. Оподаткування підприємств.

Сутність і призначення системи оподаткування підприємств. Принципи побудови системи оподаткування. Загальнодержавні податки і збори, що їх сплачують суб'єкти господарювання. Місцеві податки і збори, які сплачують суб'єкти господарювання.

Показники фінансово-господарської діяльності підприємств на які впливає сплата податків. Елементи оподаткування через які здійснюється вплив податків на діяльність суб'єктів господарювання – підприємств: об'єкт оподаткування, ставки податку, джерело сплати податку, строки сплати податку, податкові пільги, штрафні санкції за порушення податкового законодавства.

Оподаткування прибутку підприємств та його сутність. Оподаткування прибутку у відповідності з Податковим кодексом. Особливості визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств з урахуванням податкових різниць. Доходи і витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування. База оподаткування та ставки податку на прибуток.

Непрямі податки, які сплачують суб'єкти підприємництва та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. Особливості формування і сплати ПДВ суб'єктами підприємництва та його вплив на їх діяльність. Ставки ПДВ та умови їх застосування суб'єктами підприємництва. Електронне адміністрування ПДВ в процесі господарської діяльності підприємств. Податковий кредит його формування. Визначення податкових зобов'язань з ПДВ. Сплата ПДВ в бюджет.

Обчислення і сплата акцизного податку суб'єктами підприємництва.

Мито та його сплата суб'єктами господарювання.

Тема 5. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів та інших необоротних активів.

Економічна сутність і призначення необоротних активів. Оцінка необоротних активів. Джерела формування необоротних активів.

Сутність основних засобів та їх класифікація. Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів. Відтворення основних засобів та джерела його фінансування.

Економічна сутність, класифікація та призначення нематеріальних активів. Методичні підходи до оцінки нематеріальних активів. Особливості амортизації нематеріальних активів.

Довгострокова дебіторська заборгованість. Особливості її формування в процесі діяльності підприємств та вплив на фінансові результати.

Тема 6. Оборотні активи підприємств.

Економічна сутність оборотних активів. Оборотні активи – частина авансованого капіталу підприємства.

Класифікація оборотних активів за ознаками: джерела формування, участь в операційному циклі, періодом функціонування, рівнем ліквідності. Розміщення оборотних активів: запаси, дебіторська заборгованість, грошові активи, інші оборотні активи.

Оцінка оборотних активів. Показники стану оборотних активів підприємства.

Планування (визначення) потреби в оборотних активах. Потреба підприємства в оборотних активах та фактори, що її визначають. Методи планування оборотних активів. Метод прямого розрахунку і сфера його застосування. Поняття норм і нормативів оборотних активів, їх розрахунок. Економічний метод обчислення потреби в оборотних активах та його застосування. Контрольний метод планування оборотних активів. Метод коефіцієнтів.

Джерела формування оборотних активів. Власні джерела формування оборотних активів. Позичені і залучені кошти у формуванні оборотних активів. Використання банківських кредитів для формування оборотних активів. Інші джерела формування оборотних активів.

Наявність та ефективність використання оборотних активів. Визначення розміру власних оборотних активів. Ефективність використання оборотних активів. Показники ефективності використання оборотних активів. Оборотність оборотних активів і шляхи її прискорення. Абсолютне вивільнення оборотних активів, відносне вивільнення оборотних активів.

Тема 7. Кредитування підприємств.

Економічна сутність та необхідність кредитування підприємств. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Принципи кредитування.

Банківські кредити як джерело формування позикового капіталу, довгостроковий кредит і короткостроковий кредит.

Умови отримання банківських кредитів. Способи гарантування повернення кредитів: використання застави, страхування кредитів, поручительство. Види короткострокових банківських кредитів: овердрафт, кредитна лінія. Порядок погашення кредиту.

Факторинг - як форма кредитних відносин підприємства. Експортний і імпорتنний факторинг. Види факторингу. Переваги і недоліки факторингових операцій для підприємства.

Формування капіталу підприємства за рахунок комерційних кредитів. Вексельне кредитування як форма комерційного кредиту. Форми вексельного кредиту: пред'явительський і векседавчий. Переваги кредитування за допомогою векселів.

Використання лізингу для формування капіталу підприємств. Економічна сутність лізингу. Класифікація видів лізингу. Лізинг - альтернативна форма кредитування підприємства. Переваги і недоліки використання лізингу при формуванні капіталу підприємств.

Тема 8. Оцінка фінансового стану підприємства.

Економічна сутність, мета і завдання оцінки фінансового стану підприємства. Необхідність оцінки фінансового стану підприємства. Методи проведення оцінки фінансового стану підприємства.

Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства: внутрішнє, зовнішнє, нормативне.

Система показників оцінки фінансового стану: алгоритм їх розрахунку, економічна інтерпретація та нормативні значення.

Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.

Фінансова стійкість підприємства та їх характеристика. Типи фінансової стійкості. Розрахунок показників фінансової стійкості підприємства та критерії їх оцінювання. Нормативні значення показників фінансової стійкості.

Майновий стан підприємства, його показники та підходи щодо оцінювання. Методика розрахунку індексу ліквідності балансу.

Показники прибутковості підприємства як критерії ефективності діяльності підприємства.

Оцінка ділової активності підприємства та її системо утворюючі фактори. Методика розрахунку показників оцінки ділової активності.

НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року, № 435-IV, з поточною редакцією від 28.10 2021р.
2. Господарський кодекс України від 01.01.2006 р.в редакції від 14.08.2021р. .[Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://document.vobu.ua/doc>
3. Податковий кодекс України за поточною редакцією від 25.11 2021р. .[Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-VII із змінами та доповненнями за поточною редакцією від 21.11 2021р. .[Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 №2464-VII. Внесення змін(від 01.01 2018р.). [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
6. Закон України «Про обіг векселів» від 09.09.2010р. № 2511-VI (витяг) 26.11.20.
7. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07. 2022 р. № 2465-IX.
8. Закон України «Платіжні послуги» затверджена постановою правління НБУ від 01.08.2022р.
9. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148:- Ідентифікатор:v01485500-17 зі змінами від 19.09 2022р.№205.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 09.07.2021 N385.
11. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 21.11.2022 р. №207.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в Україні зі змінами від 03.10.2022 №312.

Основна література

13. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: Підручник – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 504с.
14. Бердар М.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – 2-ге вид.,перероб.і допов. – К.:ПаливодаА.В.2017.-352с.
15. Бедринець М.Д. Довгань Л.П. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292с.
16. Анілрв Г.Я. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. – Львів:ДУВС 2018.-440с.
17. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Л.Д. БурякЛ.Д. та інші Фінанси підприємств: Підручник. – 7-те видання, перероб та допов. – К.: КНЕУ, 2016. – 519 с.
18. Потій В.З.; Куліш Г.П.;Онищенко С.В. та інші Фінанси підприємств: Навчальний посібник. - К.; КНЕУ, 2018.- 376с.
19. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2019.-301с.
20. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2019.- Центр учбової літератури, 2019. – 264с.

Додаткова література

21. Загурський О.М. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник.- К.:Центр учбової літератури,2020. - 38-108.,157-179.
22. Фінансово-економічний словник :у 3.т. / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – 4-те вид.доопрац. та допов.- Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2021. - 479 с.
23. Грищенко Л.П., Дейнека О.В., Боярко І.М, Фінанси підприємств: Практикум. - К.: Центр учбової літератури,2015. - 285с.